

31.8.2021

Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y.
Kinturinkuja 4, PL 91
11101 Riihimäki

Poliisihallitus
PL 1000
02151 Espoo
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Lausuntopyyntö 6.7.2021 (POL-2021-79077)

LAUSUNTO POLIISIHALLITUKSEN LUONNOKSESTA ASELU- PAKÄYTÄNTÖJÄ LINJAAVAKSI OHJEEKSI

Suomen Metsästäjäliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa:

On hyvä ja kannatettava asia, että aselupakäytäntöjä pyritään yhtenäistämään eri laitoksilla. On jo kansalaisen yhdenvertaisuuden kannalta tärkeää, että ampuma-aseiden lupakäytännöt ovat samanlaiset eri laitoksissa eri puolilla Suomea. Aselupakäytäntöjen on perustuttava voimassa olevaan lainsäädäntöön, jolloin esimerkiksi metsästyslain asemääräykset on huomioitava, myös mahdollistavana, ei vain estävänä tekijänä. Tällä viitataan sekä aseiden kaliiperiin kuin aseiden itselataavuuteen. Lisäksi metsästyslaki määrää aseiden minimitehokkuuksista riittävän vaikutuksen aikaansaamiseksi ja eettisen riistalaukauksen mahdollistamiseksi.

Linjausosa herättää kysymyksen, mitä poliisi tavoittelee joillakin linjauksillaan. Ovatko poliisin linjaustavoitteet ristiriidassa metsästysaseille asetettavien tavoitteiden ja lakisäätöiden vaatimusten kanssa? Linjauksissa halutaan rajoittaa kaliiperien kokoa. Metsästäjäliitto luonnollisesti kannattaa aseturvallisuuden kehittämistä, mutta riittävän tehokas kaliiperi ja ammuksen pysäytysteho on toisaalta osa eettistä riistalaukausta ja osa metsästäjän turvallisuutta, erityisesti suurpetojen metsästyksessä. Jos ja kun on niin, että poliisin linjaus tavoittelee eri asioita kuin metsästäjien tarpeet ja metsästyslain mahdollistama käytäntö, aselupalinjaus tulisi ylläpitämään jatkuvaa valitusmenettelyn käyttämistä. Haluamme nostaa esiin muutamia asioita, jotka linjausosan lausuntoluonnoksessa kiinnittivät huomion. Huomioita on tarkemmin eritelty liitteenä olevassa luonnoksen word-tiedostossa erillisinä kommentteina (LIITE 1).

Vertailu vanhaan yhtenäistämishjeeseen

Jos luonnosta verrataan viimeiseen Suomessa käytössä olleeseen poliisin yhtenäistämishjeeseen (SM-2006-02043/Tu-51, voimassa vuosina 2007-2012), niin se oli 95-sivuinen dokumentti, jossa asiat selitettiin hyvin seikkaperäisesti auki. On selvää, että moni asia on muuttunut vanhan ohjeen jälkeen, mutta kyseessä oli kuitenkin dokumentti, jolla tuona aikana pyrittiin saamaan yhtenäinen ohjeistus poliisilaitoksille.

Vanhassa ohjeessa oli aseluvanhaltijan/hakijan kannalta positiivisia hallinto-oikeuden päätöksiä toisin kuin tässä nyt lausuntokierroksella olevassa, jossa kaikki esimerkit ovat päättyneet luvanhaltijan/hakijan kannalta negatiivisesti. Aselupien kohdalla kyseessä on kuitenkin edelleen hallinnollinen päätös, jonka poliisi tekee ja jossa voidaan edelleen käyttää harkintaa. Erityisesti rajatapauksissa poliisilla tulisi olla riittävä määrä taustatietoa ja pohdintaa päätöksensä tueksi.

31.8.2021

Käyttötarkoituksen osoittaminen

Jos aselupaa haetaan metsästysperusteella, niin metsästyskortin tulisi olla lähtökohtaisesti riittävä. Luonnollisesti muut dokumentit kuten todistus metsästysseuraan kuulumisesta helpottavat metsästysharrastuksen todentamista. Aselupahaastattelussa voidaan selvittää, missä metsästystä aseella aiotaan harjoittaa. On kohtuutonta olettaa, että juuri metsästäjäatutkinnon läpäissyt uusi metsästäjä olisi voinut jo päästä metsästysseuran jäseneksi tai ylipäätään halua niin tehdä. Suomessa on perustuslain takaama yhdistymisvapaus, eikä metsästysharrastus edellytä metsästysseuraan kuulumista. Suomessa on mahdollisuus metsästää esimerkiksi valtion vesialueilla, Metsähallituksen, omien, sukulaisten tai tuttavien mailla kuulumatta metsästysseuraan. Ampumaradoilla voi käydä harjoittelemassa ostamalla päiväkortin, vuosiluvan tai ampumakierroksen kuulumatta ampumaseuraan. Metsästää voi myös metsästysseuran vieraskortilla ilman, että kuuluu metsästysseuraan. On yhä yleisempää, että metsästäjät eivät liity metsästysseuraan, sillä seuran jäsenyys velvoittaa esimerkiksi laajamittaiseen talkootoimintaan ja eteläisessä ruuhka-Suomessa voi olla jopa mahdotonta päästä seuran jäseneksi. Monilla kaupungissa asuvilla ei ole elämäntilanteensa tai etäisyyksien vuoksi mahdollista osallistua seuratoiminnan edellyttämään talkootyöhön, Siksi ainoa henkilöltä vaadittava metsästysdokumentti tulisi olla metsästyskortti.

Kohdassa 3.2 nyt luonnoksella olevassa versiossa on edelleen rajattu kiväärikaliperien väljyydet välille 5,6-12,7 mm. Metsästyskäytössä on kuitenkin sekä pienempiä (esim. .17 Rem) että suurempia kaliipereita (esim. 600 NE, 700 H&H NE). Ne ovat marginaalisia, mutta nyt ohjeessa olevalla kirjauksella, ne jäisivät kokonaan pois, vaikka ampuma-aselaki ei tällaista rajausta tee. Näitä aseita on Suomessa metsästyskäytössä jonkin verran ja liian tiukan kirjauksen takia ne muuttuisivat arvottomiksi. Nämä suuret metsästyskaliiperit olivat listattuna myös vanhassa ohjeessa merkinnällä "vaarallinen suurriista". Liitteenä myös taulukko, jossa laskettu eri kaliiperien tehoja (J) eri matkoilta (m). Liitteenä olevasta taulukosta käy ilmi, että esimerkiksi luodin vaarallinen kantama ei välttämättä kasva vaikka kaliiperi muuttuisi suuremmaksi (LIITE 2).

Lisäksi kohdassa tulisi huomioida myös vieraslajeihin liittyvä lainsäädäntö, [Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta](#) sekä [Valtioneuvoston asetus vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta](#). Vieraslajit, kuten supikoira ja minkki on poistettu metsästyslainsäädännöstä, mutta metsästäjät niitä pyytävät ja lopettavat edelleen. Supikoirien ja minkkien pyytäminen on tärkeää jo suomalaisen luonnon kannalta. Vieraslajilainsäädännössä viitataan kuitenkin metsästyslakiin ja siellä on myös asetettu ampuma-aseita koskevia määräyksiä, jotka tulevat metsästysasetuksesta. Nyt luonnoksella olevassa ohjeessa vieraslajien pyyntiä ei ole huomioitu ja se saattaa johtaa tilanteeseen, jossa supikoiran loukkupyntiä harjoittava metsästäjä ei saa lupaa loukkuun lopettamista varten esimerkiksi pienoiskiväärille, koska supikoira ei löydy enää metsästyslain riistaeläinlajien tai rauhoittamattomien eläinten luettelosta.

Aseluvan myöntämisen esteet sekä lupien peruuttaminen

On myös metsästyksen etu, että aselupaa ei aina myönnetä tai se joudutaan joissain tapauksissa perumaan. Tärkeintä olisi keskittyä ensiaseen hankkijoiden haastatteluun. Jos aseita on jo useampia, niin ei ole syytä olettaa, että useampi ase samalla henkilöllä olisi lähtökohtaisesti uhka, jos uudelle luvalla on olemassa selkeä osoitettu käyttötarve. Ampuma-aseiden määrää ei ole kuitenkaan ampuma-aselaissa määritelty ja jos ne on säilytetty asianmukaisesti, niin voidaan olettaa, että lain henki toteutuu.

Kohdista 2.2 ja 4.1 yleisenä kommenttina voidaan sanoa, että useissa kohdissa olisi oltava mahdollisuus vähintäänkin harkinnanvaraisuuteen siinä, peruutetaanko aselupa ja asetetaanko esteaika uudelle luvalla. Hallituksen esityksessä HE 179/2018 vp sivuilla 67-68 esitetyn perusteella lakia on tulkittava tarkoittavan rikoksia, jotka viittaavat siihen, että henkilö voi aiheuttaa vaaraa itselleen tai muille taikka yleiselle järjestykselle ja/tai yleiselle turvallisuudelle. Tällöin on kyseenalaista, voiko esimerkiksi veropetos tai kirjanpitorikos olla perustana

31.8.2021

aseluvan myöntämättä jättämiseen tai peruuttamiseen. Tämä ilmenee myös selvästi tuoreesta korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä [KHO:2021:116](#) . Aseluvan haltija oli tuomittu petoksesta ehdolliseen vankeuteen ja poliisi oli peruuttanut tämän aseluvan. Päätöksessään KHO toteaa, että vaikka teosta oli tuomittu vankeusrangaistus, tässä tapauksessa kokonaisuutena arvioitava sellaiseksi, että ampuma-aselain 67 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetyt edellytykset hallussapitoluvan peruuttamiseksi olisivat täyttyneet. Kysymys ei siis ollut ampuma-aselain 67 §:n 1 momentin 4 kohdassa nimenomaisesti mainitusta rikoksesta eikä ase-direktiivissä mainitusta tahallisesta väkivaltaisesta rikoksesta. Toisin sanottuna tässä tapauksessa petos rikoksena ei kuitenkaan lähtökohtaisesti ollut osoitus tekijänsä välinpitämättömästä suhtautumisesta omaan tai toisten henkilöiden turvallisuuteen.

Kohta 2.2

Aseluvan estevaikutuksissa mainitaan 220 rikosnimikettä, joista tuomio voi johtaa aseluvan estevaikutukseen. Näistä vain 21 on harkinnanvaraisia. Muun muassa väkivaltarikosten kohdalla estevaikutukset ovat ymmärrettäviä, mutta esimerkiksi velallisen rikokset eivät välttämättä viittaa tekijän välinpitämättömyyden suhtautumiseen omaan tai toisten henkilöiden turvallisuuteen.

Lisäksi luettelossa oleva kohta ”terveydentila” on laajasti tulkittavissa. Ohje tulisi olla selkeä niin, että esimerkiksi vammasta/traumasta toivuttuaan estevaikutus päättyisi heti, eikä esimerkiksi viiden vuoden päästä.

Kohta 4.1

Kohdassa mainitaan yhteensä 215 eri rikosnimikettä, joista tuomio voi johtaa luonnoksen mukaan aselupien peruuttamiseen. Näistä vain 26 on harkinnanvaraisia ja 189 johtaa ehdottomasti aselupien peruuttamiseen. Myös tässä kohdassa tulisi olla enemmän harkinnanvaraisuutta aselupien peruuttamisessa kuten edellä kohdassa 2.2 lausuttiin.

Näiden lisäksi tietyt terveydelliset syyt johtavat ehdottomaan aselupien peruuttamiseen. Tämä kohta tulisi kirjoittaa selkeämmin auki niin, ettei se jää liian tulkinnanvaraiseksi.

Kohdassa 4.1 ainut ohjeistus lupaviranomaiselle on ” *Jos luvan peruuttamisen perusteena on ampuma-aselain mukainen ehdoton peruuttamisperuste, varoitusta ei ole mahdollista antaa. Vaikka ampuma-aselain pykälien sanamuotoa voisi tulkita toisinkin, muu menettely olisi direktiivin vastainen.* ” Tästä saa helposti käsityksen, että jos aseluvan haltija tuomitaan luettelon jostain 189 rikosnimikkeestä, on selvää, että aselupa tulee peruuttaa ja muunlaista päätöstä ei voida tehdä, koska direktiivikin tätä edellyttää. Aiemmin mainittu KHO:n päätös todistaa toisin.

Aseiden säilytys

Ohjeessa tulisi olla kohta ”Aseiden ja patruunoiden säilytys”. On olemassa erilaisia aseiden säilytystapoja ja lainsäädäntö on tältä osin vaikeaselkoinen. Aseita voidaan säilyttää esimerkiksi turvakaapissa, aseiden säilytystilassa tai muilla tavoin, jos asemäärä sen sallii. Lisäksi eri poliisilaitoksilla aseiden ja patruunoiden säilytystä on tulkittu eri tavoin. Tarvitaan selkeä ohje, jossa olisi esimerkkitapauksilla kerrottu aseiden laillisesta säilyttämisestä. Ohje palvelisi niin luvanhakijaa kuin poliisia. Myös tätä asiaa oli aukikirjoitettu vanhassa yhtenäistämishojjeessa.

Aseiden säilytyksessä tapahtuneiden virheiden takia aselupia on peruutettu, joten tästä syystä asia on relevantti myös aselupaprosessissa. Aseiden säilytyksestä oleva seikkaperäinen ohjeistus parhaimmillaan estäisi turhat säilytysvirheet ja ennen kaikkea se saattaisi estää ampuma-aseiden anastuksia.

Tulivoiman määrittelystä

31.8.2021

On kiistaton lähtökohta, että aseiden tehokkuus on metsästysaseiden ja patruunan tavoiteltu ominaisuus hyvän riistalaukauksen ampumiseen ja eläimen eettiseen tappamiseen. Jo metsästyslaki vaatii, että eläin on tapettava nopeasti ja turhaa kärsimystä aiheuttamatta. Tällöin aseiden ja patruunan on pakko olla tehokkaasti tappava ja kudoksiin suurta vahinkoa aiheuttava – kaliiperista riippumatta. Sama seikka tekee kaikista metsästysaseista vaarallisia myös ihmiselle. Tämän vuoksi aselupaharkinta tulee kohdistua henkilöön, eikä aseeseen, kun käyttötarkoitus on perusteltu. Tärkeintä lienee kohdistaa tarkastelu ensiaseelle lupaa hakeviin. Mikäli henkilöllä on jo luvitettuja aseita hallussaan, ja toiminta on ollut nuhteetonta ja aseiden säilytys kunnossa, ei aseiden aikaisempi lukumäärä tulisi olla luvituksen este. Metsästäjäliiton näkökulmasta siis aselupaharkinta tulee kohdistua henkilöön.

On tullut useasti ilmi kokeneiden ja jo aselupia hallussaan pitävien metsästäjien osalta, että poliisin aselupaharkinta perustuu ajatukseen ”onko vielä yksi ase tuolle henkilölle tarpeen?” Kyseinen lähtökohta on perusteeton. Mikä henkilön toiminta on ollut nuhteetonta, miksi aseiden määrää tulisi rajoittaa. On tärkeintä tunnistaa henkilöt, joille aselupaa ei tule voida myöntää tai joilta ne tulisi peruuttaa.

Itselataavien aseiden kohdalla on sanottava, että metsästyksessä käytettävien aseiden lipaskapasiteetti on rajoitettu metsästyslain 33 § 1 momentin kohdassa 7 kolmeen patruunaan ja lisäksi metsästysasetuksen 16 § ensimmäisessä momentissa on lipaskapasiteetti rajoitettu kahteen tiettyjen riistalajien sekä rauhoittamattomien lintujen kohdalla. Tietyyntyyppisen itselataavan aseiden soveltuvuudesta metsästykseseen löytyy Itä-Suomen hallinto-oikeuden [päättös](#). Itselataavia aseita käytetään metsästyksessä, koska kyseisestä ominaisuudesta on hyötyä metsästyksessä. Itselataava ase on metsästyslaissa sallittu ja säädelty, sitä ei tule aselupakäsittelyssä toimintatapansa vuoksi kieltää. Itselataava kivääri mahdollistaa nopean paikkolaukauksen vaarallisen suurriistan metsästyksessä. Lisäksi sekä itselataavien haulikoiden ja kiväärien rekyylinhallinta on helpompaa.

[Tästä linkistä](#) voi lukea USDAn (Yhdysvaltojen maatalousministeriö) ja U.S. FOREST SERVICE:n (Yhdysvaltojen Metsähallitus) tekemän artikkelin, jossa on testattu eri kaliiperien pysäytystehoa karhulle lyhyiltä matkoilta. Artikkelissa annetaan suosituksia aseista ja ammuksista, joita käytetään karhujen hyökkäyksiltä suojautumiseen. Yhdysvalloissa useilla virastoilla on luonnossa työskenteleville työntekijöille ohjeistuksia muun muassa kantaa asetta työtehtävissään juuri karhuhyökkäysten varalle. Artikkelin ovat kirjoittaneet Yhdysvaltojen hallituksen työntekijät. Vaikka artikkeli on tehty jo 1983, se on edelleen validi ja löytyy [USDAn verkkosivuilta](#).

Artikkeli ei itsessään ole verrattavissa esimerkiksi Suomen olosuhteisiin, mutta antaa hyvän kuvan siitä, että erityisesti vaarallista riistaa metsästäessä hyvä/suuri kaliiperin pysäytysteho on metsästäjän turvallisuuden kannalta merkityksellistä. Haavakotilanteissa (SRVA) kaliiperin hyvällä pysäytysteholla on merkitystä paitsi metsästäjälle itselleen, sillä saattaa olla vaikutusta myös sivullisten turvallisuuteen.

Muutamia huomioita artikkelista:

-Luodin nopeutta ei käytetty mittarina, kun kaliiperin ballistisia ominaisuuksia ja nimenomaan pysäytystehoa arvioitiin lyhyeltä matkalta. Tämä on hyvä osoitus siitä, että eri kaliipereilla ja eri luodeilla on erilaisia ominaisuuksia erilaisilta etäisyyksiltä.

-Suurempiin kaliipereihin siirryttäessä myös aseiden rekyyli kasvoi selvästi (esim. .308 Winchesterista siirryttäessä .458 Winchester Magnumiin rekyyli kasvoi nelinkertaiseksi. Tämä kuvastaa hyvin sitä, että suuremmat kaliiperit ovat usein erittäin epämiellyttäviä ampua eikä niitä hankita ilman todellista käyttötarvetta ja ne lähtökohtaisesti ovat kokeneempien metsästäjien kivääreitä. Nämä aseet ovat yleensä myös kalliimpia hankkia ja niiden patruunakulut ovat korkeat – niitä ei kannata hankkia ilman todellista tarvetta. Luvattomissa käsissä nämä aseet ovat myös vaikeita hallita ja patruunoiden hankkiminen niihin pimeiltä markkinoilta on vaikeata, joten tavallaan ne muodostavat yhteiskunnalle pienemmän riskin kuin valtakaliiperit.

-Artikkelissa suositellaan mieluummin .375 H&H kaliiperia kuin 30-06 Springfieldiä, jos karhu halutaan pysäyttää tehokkaammin. Tosin ampujan kokemusta käsitellä sellaista korostetaan myös.

31.8.2021

Johtopäätökset

Lausuntoluonnoksen perusteella erityisesti aseteknisissä asioissa on edelleen suuri vaara, että kansalainen saattaa joutua aselupaa hakiessaan eriarvoiseen asemaan, koska tekniisiä/vaatumuksia kohtia ei ole kirjoitettu riittävän tarkasti. Tämä saattaisi johtaa edelleen kasvaaviin valitusmääriin hallinto-oikeuksille. Suomen Metsästäjäliitto on jäsentensä edunvalvoja ja olemme valmiit heitä tukemaan, jos näyttää siltä, että lainsäädäntöä ei noudateta. On sekä hallinnon että aselupaa hakevien kansalaisten etu, että yhtenäistämisohje on harmoniassa sekä yleisen turvallisuuden että eettisen metsästyksen tavoitteiden kanssa. Tällöin luvittavan poliisin toiminta on loogista ja yleiseen oikeustajuun perustuvaa.

Aseen tulivoimaisuus ja vahingollisuus ihmiselle riippuu paitsi kaliiperista itsestään, latauksesta eli ruutimäärästä, käytetystä luotityypistä (koossapysyvä, laajeneva, sirpaloituva), luodin ballistisista kertoimista, luodin painosta ja nopeudesta. Pelkkä kaliiperi itsessään ei ole oikea mittari määrittelemään, onko ase vaarallinen ihmistä kohtaan, vaiko ei. Kaikki aseet pienoiskivääristä ja tehokkaista ilma-aseista alkaen ovat ihmistä kohtaan käytettynä vaarallisia. Lähtökohtaisesti koko keskustelu metsästysaseen ”tulivoimasta” on epärelevanttia ja hedelmätöntä, koska relevanteilta ampumamatkoilta kaikki aseet kaikilla patruunatyypeillä (pl. paukkupatruunat yms.) ovat hengenvaarallisia.

Poliisin ohje tulisi olla erittäin täsmällinen. On oltava selkeä linja siitä, että metsästyskortti on riittävä todiste siitä, että harrastaa tai aikoo harrastaa metsästystä ja on oikeutettu saamaan aseluvan. Myös asetyyppien kohdalla on määriteltävä selvästi, onko ase soveltuva metsästyseen vai ei. Metsästysaseen suuri kaliiperi tai aseensa itselataava toimintatapa ei saa olla este aseluvan myöntämiselle.

Kuten alussa mainittiin, tämä on hyvä pohja yhtenäistämisohjeelle ja asia on tärkeä. Työ vaikuttaa kuitenkin vielä hyvin keskeneräiseltä. Metsästäjäliitto haluaa, että metsästys säilyttää Suomessa korkean yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden. On kuitenkin tärkeää, että eettistä riistalaukausta ei vaaranneta alimitoitetulla kaliiperilla tai kieltämällä itselataavat aseet metsästyksessä ja samalla aseteta metsästäjiä mahdolliseen vaaratilanteeseen suurpetojen tai villisian kanssa. Metsästyksen ja Metsästäjäliiton kannalta olisi hyvin toivottavaa, että ohjeelle annettaisiin vielä lisää aikaa niin, että sen lähtökohdat arvioidaan uudelleen ja se valmistellaan mahdollisimman tarkasti loogiseksi ja yleisen oikeustajun, metsästyksen tavoitteiden ja voimassa olevan lainsäädännön mukaiseksi. Tällöin se palvelee toimivasti niin metsästäjiä, aseharrastajia kuin poliisia sekä koko suomalaista yhteiskuntaa.

Ohjeeseen tarvittavia lisäyksiä

Aseiden säilytyksestä olisi hyvä olla oma lukunsa. Ohjeessa tulisi olla kohta ”Aseiden ja patruunoiden säilytys”. On olemassa erilaisia aseiden säilytystapoja ja lainsäädäntö on tältä osin vaikeaselkoinen. Aseita voidaan säilyttää esimerkiksi turvakaapissa, aseiden säilytystilassa tai muilla tavoin, jos asemäärä sen sallii. Lisäksi eri laitoksissa aseiden ja patruunoiden säilytystä on tulkittu eri tavoin. Selkeä ohje, jossa olisi esimerkkitapauksilla kerrottu aseiden laillisesta säilyttämisestä. Ohje palvelisi niin luvanhakijaa kuin poliisia. Myös tätä asiaa oli aukikirjoitettu vanhassa yhtenäistämisohjeessa.

Aseiden säilytyksessä tapahtuneiden virheiden takia aselupia on peruutettu, joten tästä syystä asia on relevantti myös aselupaprosessissa. Aseiden säilytyksestä kirjoitettu seikkaperäinen ohjeistus voisi estää turhat tietämättömyydestä johtuvat säilytysvirheet ja ennen kaikkea se saattaisi estää ampuma-aseiden anastuksia. Metsästäjäliitto saa jäseniltään lukuisia kysymyksiä aiheesta.

31.8.2021

Riihimäellä 31.8.2020

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO – FINLANDS JÄGARFÖRBUND R.Y.

Jaakko Silpola
Toiminnanjohtaja

Jussi Partanen
Metsästysampumapäällikkö